

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและพัฒนากาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ
2. นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ
3. บริบทโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินและการประเมินโครงการ
5. แนวคิดและรูปแบบโมเดลการประเมินแบบชิปโมเดล (CIPPIEST)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและพัฒนากาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

แนวคิดและพัฒนากาของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ได้มีแนวคิดขึ้นในปี พ.ศ. 2537 โครงการ EP หรือที่มีชื่อเต็ม ๆ ว่า “โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)” แต่เดิม ชื่อภาษาไทยอาจใช้เป็นอย่างอื่น อาทิ โครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อ หรือ โครงการโรงเรียนสองภาษา เป็นต้น เดิมทีในระดับชั้นมัธยมศึกษา หากใช้ ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนจำนวนชั่วโมงไม่ถึง 18 ชั่วโมง จะเรียกว่า Mini English

Program (MEP) แต่นับตั้งแต่ปลายปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้จัดเฉพาะ “โครงการ English Program (EP)” ไม่มีนโยบายให้จัด “โครงการ Mini English Program (MEP)” หรือถ้าหากโรงเรียนที่จัดโครงการ MEP อยู่แล้ว ก็ให้เร่งพัฒนา รูปแบบเป็น โครงการ EP ต่อไป เหตุที่มีการส่งเสริมให้โรงเรียนจัดโครงการ EP ก็สืบเนื่องมาจาก รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ ที่นับวันจะมีความจำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสาร ในสังคมโลกแห่งยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) มากยิ่งขึ้น ซึ่งประเทศไทย ก็นับว่าเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมโลกที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก นับแต่ในช่วงต้น คริสตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เพราะสารสนเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็น ภาษาสากล ดังนั้นระบบการศึกษาไทยในขณะนี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถทาง ภาษาอังกฤษของคนไทยให้อยู่ในระดับที่จะรับและเข้าใจสารสนเทศภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ต่อไป สืบเนื่องนับแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยมีนโยบายให้โรงเรียนเอกชนเปิดสอนวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียนไทยมีความรู้ความสามารถไม่ด้อยไปกว่าเด็กนักเรียนชาติ อื่น ๆ ในโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว และให้คนไทยมีความสามารถติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ การค้าและ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และทางสังคมด้านต่าง ๆ กับคนได้ทั่วโลก ต่อมาในปีการศึกษา 2538 กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP) และมีโรงเรียน เอกชนขานรับนโยบายทันที 3 โรง คือ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย โรงเรียนสารสาสน์ เอกตรา และโรงเรียนอนุตมศึกษา หลังจากนั้นอีก 3 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2541 โรงเรียนรัฐบาลสังกัด กรมสามัญศึกษาได้เปิดโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้หลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นแนวปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ วก 1065/2544 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 เรื่อง ให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอน เป็นภาษาอังกฤษทั้งในสถานศึกษาของเอกชนและของรัฐเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีความเท่าเทียม ความเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ และเป็นไป

ตามนโยบายของรัฐบาล และในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายแบ่งหลักสูตร ออกเป็น 2 รูปแบบ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา คือ โครงการ English Program หรือ EP และโครงการ Mini English Program หรือ MEP (English Program)

1. ความสำคัญและความเป็นมา

สืบเนื่องในปัจจุบันสังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งคนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเตรียมคนในชาติในมีความสามารถในการปรับตัวก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและมีความสามารถในการแข่งขัน ภาษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งในสังคมของการเรียนรู้ เพราะจะใช้เป็นสื่อของการศึกษา ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางของการติดต่อสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทต่อสังคมปัจจุบันและอนาคตอันมาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีผู้นิยมใช้ เป็นอันมาก การที่นักเรียนมีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องเร่งพัฒนาการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษของเด็กไทย ซึ่งการเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมากเกินที่ ประชาชนทั่วไปจะเข้าเรียนได้ กรมสามัญศึกษาได้จัดทำโครงการนำร่องทดลองใช้หลักสูตร เพื่อประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ในโครงการโรงเรียนสองภาษา ผลปรากฏว่านักเรียน มีความรู้ภาษาอังกฤษที่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นจากผู้ปกครองและได้รับความนิยมน จากผู้ปกครองและนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

กรมสามัญศึกษาจึงได้จัดโครงการโรงเรียนสองภาษา (English Program) ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด นอกจากนี้ จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมแล้วยังเป็นการเติมเต็มให้กับ นักเรียนได้พัฒนาด้านความรู้ความสามารถและทักษะทางภาษาอังกฤษได้อย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนสองภาษาใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกับโรงเรียนปกติทั่วไป เพียงแต่ใช้ ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนได้ทุกรายวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย ซึ่งโรงเรียนสองภาษา จะแตกต่างกับโรงเรียนนานาชาติตรงตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่โรงเรียนสองภาษา

ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่โรงเรียนนานาชาติใช้หลักสูตรตามแต่เครือข่ายของตนเอง เช่น หลักสูตรของประเทศอังกฤษ หลักสูตรของประเทศสหรัฐอเมริกา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 10 วรรค 1 ซึ่งการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่กรมสามัญศึกษา (เดิม) พิจารณาเห็นว่าโครงการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นกิจกรรมดำเนินการเสริมการเรียนการสอนตามปกติจึงถือเป็นความต้องการเฉพาะบุคคลของผู้ปกครองและนักเรียน โดยที่ผู้จะเข้าเรียนในโครงการนี้จะต้องเรียนตามความสมัครใจและพร้อมที่จะเสียค่าใช้จ่ายตามที่โครงการกำหนด การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนนั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญชัดเจน คือ ต้องการที่จะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ส่วนปรัชญาของการจัดการศึกษามีความแตกต่างกันในแต่ละระดับ กล่าวคือ ในระดับอนุบาล เน้นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นรากฐานความเข้าใจของเด็กในระดับประถมศึกษาจะจัดการศึกษาโดยเน้นการวางรากฐานการพัฒนาภาษาอังกฤษให้มีความสามารถนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในระดับสูงขึ้นสำหรับระดับมัธยมจะคำนึงถึงการพัฒนาความรู้ความคิดให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียน ส่วนของโรงเรียนระดับอาชีวศึกษาจะเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2546)

2. วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโครงการ English Program

2.1 เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและการประกอบอาชีพในอนาคต

2.2 เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพแห่งตนและใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

2.3 เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากที่กล่าวมานี้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษและนับว่าเป็นโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนนำร่องสำหรับหลักสูตรนี้เลยทีเดียว และในเวลาต่อมาโรงเรียนรัฐบาลได้เริ่มดำเนินการขึ้นครั้งแรกในปีการศึกษา 2541 โดยมีโรงเรียน

โยธินบูรณะและโรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย ซึ่งนับเป็นโรงเรียนนำร่องของรัฐบาลที่เปิดดำเนินการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2533) มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) และในปีต่อ ๆ มาโรงเรียนต่าง ๆ ได้เปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นตามลำดับ

นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 1065/2544 และคำสั่งที่ สพฐ. 43/2546 (แก้ไขเพิ่มเติม) เรื่องให้ใช้นโยบายและหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. 2548) ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. นโยบาย

เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งกำหนดจัดเป็นภาษาไทยสามารถจัดเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดให้เป็นบางวิชาเท่านั้น

1.2 ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ มีการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องจัดเงินส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ความสามารถให้ได้เรียนตามความต้องการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.3 การบริหารการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเอื้อประโยชน์ไปยังระบบการ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในเรื่อง การใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิชาอื่นๆและบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษาไทย ศิลปะไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และวัฒนธรรมไทย

1.5 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบเป็นระยะ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

1.6 การเก็บค่าธรรมเนียมการสอนเป็นภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

1.7 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กระทรวงศึกษากำหนด และเป็นไปตามข้อกำหนด

2. หลักเกณฑ์และวิธีการ

2.1 การบริหารจัดการ

2.1.1 สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไป สถานศึกษาใดประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสนอโครงการให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาตามลำดับ ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนการเปิดการสอน หน่วยงานต้นสังกัดต้องกำหนดหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการ

2.1.2 การขออนุมัติโครงการ

- 1) สถานศึกษาเสนอโครงการต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ
- 2) หน่วยงานต้นสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาโครงการ
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบความพร้อมที่สถานศึกษา
- 4) คณะกรรมการการประเมินผลตรวจสอบ และแจ้งผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัด

5) หน่วยงานต้นสังกัดให้ความเห็นชอบ

6) หน่วยงานต้นสังกัดเสนอขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

2.1.3 สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ประเมินโครงการแล้วให้ดำเนินการภายใน 2 ปี ถ้าไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าโครงการนั้นสิ้นสุด

2.1.4 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษแล้วมีความประสงค์ จะหยุดดำเนินการต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองนักเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการจบตัวประโยคของนักเรียนชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

2.1.5 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่จัดเป็นภาษาไทย และกลุ่มที่จัดเป็นภาษาอังกฤษต้องกำหนดกิจกรรม เพื่อพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่ม ที่เป็นภาษาไทยไว้ในโครงการอย่างต่อเนื่องจนสามารถสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสาร ได้เหมือนเจ้าของภาษา

2.1.6 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องจัดให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งระบบด้วย มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วจัดทำ เป็นรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต่อเนื่อง

2.1.7 เวลาและวิชาที่เปิดสอน

1) ระดับก่อนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

2) ระดับก่อนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะวิชา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของ วิทยาศาสตร์ควบคู่กับภาษาอังกฤษ

3) ระดับมัธยมศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้น วิชาภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทยและกฎหมายไทยประเพณีและวัฒนธรรม

2.1.8 ครูผู้สอน

- 1) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ ต้องสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงเจ้าของภาษาและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารง่าย ๆ ได้หรือจัดให้ครูไทยที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา
- 2) จัดให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามสัญญาให้ครบ 1 ปี การศึกษาเป็นอย่างน้อยและมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา
- 3) ครูผู้สอนทุกคนต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและต้องมีหลักฐานทางการศึกษาในวิชาที่จะสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 4) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การเขียน ในการสื่อสารเหมือนเจ้าของบ้านและได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5 หรือได้รับหลักฐานการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ เทียบเท่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นจากสถาบันที่กระทรวงศึกษารับรอง
- 5) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียน การสอน โดยมีหลักฐานด้านการสอนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หรือหลักฐานที่แสดงว่าได้ผ่านการอบรมด้านวิชาการทางการศึกษา จากหน่วยงานหรือสถาบันที่กระทรวงศึกษารับรอง ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หากยังไม่ได้รับการศึกษาผ่านขั้นให้เข้ารับการศึกษากายในระยะเวลา 1 ปี หรือมีประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หรือมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยได้รับการรับรองจากหน่วยงานเดิม
- 6) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมหลักสูตรของประเทศไทย ภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง
- 7) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคนทั้งที่จัดการเรียนการสอน เป็นภาษาไทยและอังกฤษ ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด
- 8) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนาโดยได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปี ต่อครั้ง
- 9) การรับนักเรียน

- 9.1) รับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
- 9.2) สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด
- 9.3) ให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3 % ของจำนวนนักเรียนในโครงการ
- 9.4) การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องควรเป็น ดังนี้
 - 9.4.1) ระดับก่อนประถมศึกษา ไม่เกินห้องละ 25 คน
 - 9.4.2) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น – ปลาย ไม่เกินห้องละ 30 คน
 - 9.4.3) ระดับวิชาชีพ (ปวช.) ไม่เกินห้องละ 20 คน
 - 9.4.4) ระดับวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน
- 10) การเก็บค่าเล่าเรียน และการจัดสรรงบประมาณ
 - 10.1) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำกับในอัตราที่เหมาะสม
 - 10.2) สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดงบประมาณจำนวนหนึ่งให้เพียงพอต่อการสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ให้เข้าเรียนในโครงการอย่างน้อย 3 % ของจำนวนนักเรียนแต่ละปีและเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนปกติ
- 11) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา
 - 11.1) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการและสถานที่ต่าง ๆ ให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งใช้งบประมาณของรัฐต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง
 - 11.2) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่มต้องจัดให้นักเรียน

ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน /ชุมนุม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 การจัดการเรียนการสอน

2.2.1 สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับนโยบายของของกระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2.2 การจัดการเรียนการสอนควรจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสาน ความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย

2.2.3 สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนทุกวิชาโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสาร

2.2.4 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษก่อนประถมศึกษาต้องคำนึงถึง ความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความน่าสนใจที่จะเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ควรจัดกิจกรรมง่าย ๆ ที่ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานสร้างความกระตือรือร้น และประสบผลสำเร็จ เช่น การร้องเพลง การฟังนิทานประกอบภาพ การเล่นเกมสนุกสนาน การเล่นเกมการศึกษา เป็นต้น

2.3 สื่อการเรียนการสอน

2.3.1 สถานศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการระดับที่เปิดสอน ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครูทุกคนได้ศึกษา

2.3.2 สถานศึกษาจัดหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วนตามหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษากำหนด อย่างน้อย 10 ชุดไว้ในห้องสมุด

2.3.3 ในกรณีที่สถานศึกษาจัดทำหนังสือขึ้นเองแลมีการบังคับใช้หนังสือเรียนนั้น ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน

2.3.4 สถานศึกษาต้องจัดเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัด หรือหนังสือเรียนเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ เนื้อหาสาระตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2.3.5 สถานศึกษาต้องจัดให้มีวัตถุประสงค์ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนอย่างครบถ้วน เพียงพอและจัดบริการให้สื่อดังกล่าวให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2.4 ห้องปฏิบัติการ/อาคาร

สถานศึกษาต้องจัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบ ห้องปฏิบัติการและโรงฝึกงานสำหรับนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นอย่างดี

2.5 วัดและประเมินผลการเรียน

2.5.1 การวัดและการประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร/ข้อกำหนดในหลักสูตรโดยจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนแต่ละระดับชั้นให้เทียบคะแนนกับมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) ครอบคลุมมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป

2.6 การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

2.6.1 กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาต้องจัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านความพร้อมในการเตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการ การดำเนินงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน

2.6.2 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่าย คุณภาพของครูผู้สอนและวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.6.3 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษจำเป็นจะต้องมีการประเมินเกิดขึ้นเนื่องจาก การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อค้นหาคุณค่าของความจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

3. โครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคารจังหวัดหนองคาย

โครงการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

กลุ่มงานโครงการพิเศษ English Program

ชื่อโครงการ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นอังกฤษ (English Program)

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

สนองยุทธศาสตร์โรงเรียน

ข้อที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

1.1 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถพิเศษ เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

1.2 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

1.3 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาเทียบเท่าระดับสากล

ข้อที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม สำนึกความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สำนึกความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.2 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความเข้มแข็งทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ข้อที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.2 พัฒนาระบบการวางแผนงบประมาณ ตรวจสอบติดตามและประเมินผลการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

ลักษณะโครงการ ใหม่ ต่อเนื่อง

เจ้าของโครงการ English Program

ผู้รับผิดชอบโครงการนางเยาวภรณ์ หุจจิตตวิวัฒน์

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ข่าวสาร แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เป็นการเปิดโลกทัศน์นักเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การเจรจาต่อรอง การแข่งขันความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้คน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการคิด การจัดการการดำเนินชีวิต และมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) ที่ดี

โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวข้างต้น และเพื่อตอบสนองศักยภาพและความสามารถพิเศษของนักเรียน ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน และความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอบสนองการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) และระดับโลก โรงเรียนปทุมเทพจึงได้ดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

2. วัตถุประสงค์

2.1 ด้านผลผลิต

2.1.1 นักเรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552

2.1.2 นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

2.1.3 นักเรียนมีสมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

2.1.4 นักเรียนมีความสามารถในการแข่งขันระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

2.2 ด้านผลลัพธ์

2.2.1 นักเรียนมีเจตคติที่ดีและเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาต่างประเทศ

2.2.2 นักเรียนเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารได้ตรงตามความต้องการอย่างมั่นใจ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับชาวต่างชาติ

2.2.3 นักเรียนมีความสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย

2.2.4 นักเรียนใช้ภาษา ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต

3. เป้าหมาย

3.1 ด้านปริมาณ

3.1.1 นักเรียน ม.ต้น จำนวน 90 คน

1) มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน

2) มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน

3) มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน

3.1.2 ครูและเจ้าหน้าที่ในโครงการ จำนวน 12 คน

3.2 ด้านคุณภาพ นักเรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณสมบัติดังนี้

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.50

3.2.2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการในระดับดี

3.2.3 มีสมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีในระดับดี

3.2.4 คุณภาพในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอยู่ในระดับดีมาก

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50

4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

4.3 สมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

- 4.4 คุณภาพในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สามในการสื่อสารของนักเรียนอยู่ในระดับ ดีมาก
- 4.5 คุณภาพของโครงการที่ผลิตอย่างสร้างสรรค์
- 4.6 ผลการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.7 รางวัลที่นักเรียนได้รับจากการแข่งขันทักษะทางภาษาอังกฤษ และผลผลิตทางวิชาการ
- 4.8 คุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.9 คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.10 คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.11 คุณภาพของเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.12 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
- 4.13 นักเรียนเข้าร่วมโครงการร้อยละ 100
- 4.14 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการในระดับมากถึงมากที่สุด
- 4.15 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

5. การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50	การสำรวจ	แบบสำรวจ
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การสำรวจ	แบบสำรวจ
3. สมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การตรวจสอบ	แบบบันทึก
4. คุณภาพในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษา		

ที่สามในการสื่อสารของนักเรียนอยู่ในระดับ ดีมาก	การทดสอบ	แบบทดสอบ
5. คุณภาพของโครงการที่ผลิตอย่างสร้างสรรค์	การประเมินโครงการ การทดสอบ	แบบประเมินโครงการ แบบทดสอบ
6. ผลการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การสำรวจ	แบบสำรวจ
7. รางวัลที่นักเรียนได้รับจากการแข่งขันทักษะทางภาษาอังกฤษ และผลผลิตทางวิชาการ	การประเมินหลักสูตร	แบบประเมิน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้
8. คุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การนิเทศ การสอบถาม	แบบบันทึก
9. คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การประเมินสื่อ	แบบประเมิน
10. คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การประเมินเครื่องมือ วัดผล	แบบประเมิน
11. คุณภาพของเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การสอบถาม	แบบสอบถาม
12. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการอยู่ในระดับดีถึงดีมาก	การสำรวจ	แบบสำรวจ
13. นักเรียนเข้าร่วมโครงการร้อยละ 100		แบบสอบถาม
14. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด	การสอบถาม	แบบสำรวจ
15. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด	การสำรวจ	แบบสำรวจ

16. ครูเข้าร่วมโครงการร้อยละ 100	การสำรวจ	แบบสอบถาม
17. ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด	การสอบถาม	

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนอยู่ในระดับ และมีสมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

6.2 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในระดับดีถึงดีมาก

6.3 นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการผลิตโครงงานได้อย่างสร้างสรรค์

6.4 ระบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดี

บริบทโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ยังได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ

โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความพร้อมทางด้านบุคลากร สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษา และจากการทำประชาพิจารณ์ (Road Show) เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ภาคส่วนธุรกิจเอกชน หน่วยงานของรัฐพบว่ามีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมุ่งศึกษาต่อในระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการประชุมกลุ่มย่อยนักเรียน (Focus Group Discussion) เพื่อสำรวจความต้องการของผู้เรียนทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ และมุ่งเน้นเฉพาะทาง เพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อพัฒนานักเรียนเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องจัดหลักสูตรอย่างหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและชุมชนในด้านการแสวงหาความรู้และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ต่อมาจึงมีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้านความรู้ การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation) การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation) การทำโครงการโดยนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service English Project) และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกเทียบเคียงนานาชาติ อารยประเทศ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีความโดดเด่นในด้านการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนอื่น ๆ

การจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program) โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัว ครูและนักเรียนต้องร่วมรับผิดชอบ

โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินและการประเมินโครงการ

การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้ ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการประเมิน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมิน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553 : 20-21) กล่าวว่า กระบวนการใช้ดุลยพินิจ หรือ ค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบผลที่ได้ กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552 : 11) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการ สร้างสรรค์สังคมที่สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้าง ประโยชน์สุขแก่สังคมการประเมินเกี่ยวกับการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่สนใจภายใต้บริบทของ สังคมที่ทำการศึกษ สำหรับการเข้าถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บริบทนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระบบ ความเชื่อและประสบการณ์ของนักประเมินว่าต้องการใช้มาตรการลักษณะใดทำการตัดสินคุณค่า

Worthen and Sander (1987 ; อ้างถึงใน สุวิมล ติरणันท์. 2547 : 2) กล่าวว่า การประเมินเป็นการพิจารณาคุณค่าของสิ่งหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย การจัดหาสารสนเทศ เพื่อตัดสิน คุณค่าของแผนงานผลผลิตกระบวนการหรือการบรรลุวัตถุประสงค์หรือการพิจารณาศักยภาพ ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

พิสณ พงศ์ศรี (2551 : 4) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่า ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สุพักตร์ พิบูลย์ (2551 : 72 - 73) กล่าวถึง กลุ่มผู้ให้ความหมายของการประเมิน

มีอยู่ 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มองการประเมินเสมือนกับการวัดผล เช่น การตัดสินผลการเรียนที่ได้จากคะแนนจากการทดสอบ การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมของครูแล้วนำไปให้นักเรียนตัดสินให้คะแนนครูในแต่ละด้าน กลุ่มที่ 2 มองว่าการประเมินการให้บริการ เช่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกค้าผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มที่ 3 มองว่าการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของต่าง ๆ เช่น การประเมินเพื่อรับรองวิทยฐานะในอดีต โดยอาศัยความรู้สึกของตนเองเป็นเกณฑ์ ส่วนกลุ่มที่ 4 มองการประเมินว่าเป็นกระบวนการที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

จรัสศักดิ์ สารรัตน์ (2551 : 8-9) ได้กล่าวถึง ความหมายของการประเมินโครงการว่า กระบวนการประเมินโครงการเป็นการประเมินที่ซับซ้อนจะต้องมีความละเอียด มีทัศนคติกว้างว่าจะทำการประเมินจุดใด และในรูปแบบใด และการประเมินโครงการจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไร การหาข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ และกำหนดเครื่องมือในการประเมินต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การวิเคราะห์ผลของการประเมินจะต้องทำอย่างระมัดระวัง และมีความเที่ยงตรง เพื่อพิจารณา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงโครงการให้เหมาะสมต่อไป

Stufflebeam and Shinkfield (2007 : 326) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นวิธีการศึกษาหรือสืบค้นหาค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างเป็นระบบการประเมินจึงเป็นกระบวนการที่จัดหานำเสนอสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้ในการอธิบายและการตัดสินคุณค่าและคุณประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการ

สรุปได้ว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการที่จัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาข้อมูลที่ได้นั้นมาใช้ในการพัฒนาตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการดำเนินโครงการให้เหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ และให้โครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ความหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษา จึงได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้หลายท่านดังนี้

เชาว์ อินโย (2553 : 4) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าโดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรม

ที่จัดขึ้นอย่างมีระบบมาประกอบการตัดสินใจ ตีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ

พิสนุ พงศ์ศรี (2553 : 68) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่องปรับเปลี่ยน ระบุ ขยายผล หรือยกเลิกโครงการ

สุวิมล ว่องวานิช (2551 : 57-58) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบถึงสัมฤทธิ์ผลของโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจว่า โครงการดังกล่าวสมควรได้รับการขยายงาน สนับสนุนให้คงอยู่ต่อไป หรือสมควรระงับการดำเนินการ การประเมินจะต้องให้ได้ข้อมูลที่ช่วยผู้บริหารตัดสินใจในการเลือกหนทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา ผลของการประเมินควรจะสามารถนำไปช่วยปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น

สมคิด พรหมจ้อย (2552 : 37) ให้ความหมายว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงานหรือไม่เพียงใด ทำได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

จากคำจำกัดความเบื้องต้นอาจกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศ โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเห็นถึงความสำเร็จ ความผิดพลาด ปัญหาอุปสรรค ผลกระทบต่อโครงการนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงโครงการให้การดำเนินการตามโครงการ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

ในปัจจุบันยอมรับว่าการประเมินโครงการในทุกด้านไม่ว่าในด้านใด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินที่เป็นระบบ คือ มีการประเมินทั้งเหตุและประเมินผล กล่าวได้ว่า ผลการประเมิน

ยอมทำให้ผู้ทราบจุดเด่นจุดด้อย เพื่อจะได้เสริมจุดเด่นและแก้ปัญหาจุดด้อยได้อย่างทันที่
 โดยการประเมินต้องการทราบล่วงหน้าว่าโครงการนั้นได้บรรลุเป้าหมายเพียงใด คำนึงกับทุน
 หรือแรงงานที่ลงไปหรือไม่ คำตอบเหล่านี้จะได้รับการประเมินผลของการประเมินที่เชื่อถือได้
 ต้องเป็นการประเมินที่มีการดำเนินการอย่างมีจุดหมายที่ชัดเจนดำเนินการประเมิน
 อย่างเป็นระบบในการประเมินโครงการมีความมุ่งหมายตามความคิดเห็นของนักวิชาการในหลาย
 แง่มุมดังต่อไปนี้

Mitzel (1982 : 594 - 595) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการมีความมุ่งหมาย
 ที่สำคัญ 3 ประการที่

1. เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการ
2. เพื่อให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง
3. เพื่อบริการข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

Rossi and Freeman (1982 : 15) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการมีความ
 มุ่งหมายตามเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าและการคาดคะเนคุณประโยชน์ของโครงการ
2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการ
3. เพื่อเป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ
4. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียหรือข้อจำกัดของโครงการเพื่อการ

ตัดสินใจในการสนับสนุนโครงการ

5. เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุถึงเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

สำราญ มีแจ้ง และสมหวัง พิชยานุวัฒน์ (2556 : 10-11) กล่าวว่า วัตถุประสงค์
 ของการประเมินทั่วไป มีดังนี้

1. เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาคน พัฒนางานหรือโครงการต่าง ๆ
2. เพื่อตัดสินใจผลเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานหรือโครงการ

ต่าง ๆ

3. เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารบุคคล โครงการหรือ

อนาคตของโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4. เพื่อกระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตามวิธีการประเมินแนวใหม่ วัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมินโครงการหรืองาน จะได้มาจากการผสมผสานข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ จากผู้บริหารระดับสูงที่ต้องใช้ผลการประเมิน เป็นฐานในการตัดสินใจ ตลอดจนผู้บังคับบัญชา หรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้น ๆ และ จากวัตถุประสงค์หลักของโครงการหรืองานนั้น ๆ

สรุปได้ว่าการประเมินโครงการเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนเพื่อเสาะแสวงหา ข้อเท็จจริง โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาตลอดจนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการไว้หลายประเด็น ดังต่อไปนี้

เชาว์ อินโย (2553 : 12) ได้อธิบายถึง ความสำคัญของการประเมินโครงการ ไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหา ข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของ โครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎี หรือพัฒนาความรู้ทางสังคมศาสตร์ การประเมินโครงการที่นำมาใช้นั้นเป็นการเตรียมสารสนเทศ เพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมินโครงการ ก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการ มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่า ประสบความสำเร็จหรือไม่

พิสนุ พงศ์ศรี (2551 : 36) ได้สรุปความสำคัญของโครงการไว้ดังนี้

1. เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ต้องการจะเกิดขึ้น ในอนาคตอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ไว้
2. ทำให้การกำหนดลำดับขั้นของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำให้ต่อเนื่อง สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผล
3. ทำให้เกิดการประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานปฏิบัติเกี่ยวข้อง

ไม่ให้เกิดกิจกรรมบางอย่างขาดหายไปหรือซ้ำซ้อนกัน

4. ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอน และมีขั้นตอน และมีคุณภาพที่ดี ทำให้ได้สารสนเทศจากการประเมินที่เป็นประโยชน์

สรุปได้ว่าความสำคัญของการประเมินโครงการมีความสำคัญต่อการวางแผน การจัดทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำผลการประเมินโครงการมาตัดสินใจวางแผนบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

5. ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 93-95) กล่าวว่า ประเด็นที่สนับสนุนเหตุผลของการประเมินโครงการ สามารถชี้ให้เห็นประโยชน์ของการประเมินโครงการต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. การประเมินเป็นเครื่องมือของการรับรองคุณภาพในการให้บริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้ แต่ก็สามารถจะรับรองคุณภาพของการให้บริการในระดับหนึ่งได้ ด้วยเหตุนี้ องค์กรที่เป็นเจ้าของโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก จึงเห็น

ความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีประเมินโครงการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากประชาชนทั่วไปด้วย

2. การประเมินช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินลงทุนได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล เช่น โครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนที่ด้อยโอกาส จากการประเมินโครงการดังกล่าว ย่อมทำให้ทราบว่า ทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้มีจำนวนเพียงพอหรือไม่ เด็กนักเรียนที่เข้ารับบริการจากโครงการประเภทนี้มี ความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในด้านใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงหรือแก้ไข ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อ ๆ ไป

3. การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ หน่วยงานที่ต้องพิจารณาจัดสรรเงินทุนเพื่อให้การสนับสนุนโครงการ เช่น สำนักงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ก่อนที่จะมีการอนุมัติงบประมาณให้แก่โครงการใด ๆ ทางสำนักงบประมาณแผ่นดินก็มักจะขอข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลการประเมินจากหน่วยงาน

ซึ่งจัดทำโครงการเหล่านั้นไปประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดคำวิพากษ์วิจารณ์ และสอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริง

4. การประเมินช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลัง โดยสามารถจะทราบได้ว่า โครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการคัดเลือกโครงการ ตลอดจนช่วยลดความกดดันจากอำนาจทางการเมือง อันเนื่องมาจากโครงการมีจำนวนมาก (ทั้งจากการขยายโครงการและโครงการที่ต่อเนื่อง) แต่เงินทุนสนับสนุนมีจำนวนจำกัด ดังนั้นการประเมินโครงการต่าง ๆ อย่างมีระบบและครบทุกขั้นตอนจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งจะช่วยชี้แนะได้ว่า โครงการใดควรจะได้รับพิจารณาให้การสนับสนุนก่อน และโครงการใดควรจะให้การสนับสนุนในลำดับถัดไป เป็นต้น

5. การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ ตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ

6. การประเมินช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป ถึงแม้ว่าการดำเนินโครงการต่าง ๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พึงประสงค์เป็นหลัก แต่ในความเป็นจริงแล้ว ก็อาจจะมีผลผลิตบางส่วนที่ไม่พึงประสงค์เกิดตามมาด้วย

สมคิด พรหมจ้อย (2552 : 28) สรุปประโยชน์ของการประเมินได้ดังนี้

1. ช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวางแผนและโครงการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม

2. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน (กรณีประเมินก่อนดำเนินโครงการ)

3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ

4. ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจและความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินงานโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินงานหรือไม่

5. ช่วยให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไรคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่

6. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการเพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงานจุดเด่นจุดด้อยและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นว่าการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายแผนงานหรือโครงการที่วางไว้หรือไม่

6. ประเภทของการประเมินโครงการ

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 96-103) กล่าวว่า ประเภทของการประเมินโครงการการประเมินโครงการบริการสังคมนั้น สามารถจำแนกประเภทของการประเมินโดยทั่วไปได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) การประเมินความต้องการที่จำเป็น 2) การประเมินกระบวนการ 3) การประเมินผลผลิตและ 4) การประเมินประสิทธิภาพ

1. การประเมินความต้องการที่จำเป็น

แนวคิดของการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)

ได้เริ่มต้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 โดยโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นมักถูกเรียกร้องให้ระบุวิธีการวัดและประเมินความต้องการของโครงการไว้ในเป้าหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการวางแผนโครงการ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการพิจารณาอนุมัติ เพื่อให้การสนับสนุนโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น โครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาการ โครงการพัฒนาจิตใจและอารมณ์ของเด็กนักเรียน และโครงการฝึกอบรมทางการอาชีวศึกษา เป็นต้น โครงการทั้งหลายเหล่านี้ต่างก็ได้ทำการประเมินให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับชาติ (Stufflebeam. 1977) หลังจากช่วงปลายปี ค.ศ. 1970 ได้มีการเน้นในเรื่องของการวางแผนโครงการ และการประเมิน เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ต้องจัดดำเนินการร่วมกันอย่างใกล้ชิด

และในช่วงนี้ได้วารสารที่ชื่อว่า Evaluation and Program Planning ซึ่งเน้นหนักการประเมินโครงการด้านสุขภาพอนามัย ก็ได้เน้นเกี่ยวกับหลักการและแนวปฏิบัติในการให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงแผนของโครงการด้วย (Posavac and Carey. 1980)

ในการวัดและประเมินความต้องการที่จำเป็นนั้น ก่อนดำเนินโครงการใด ๆ ก็จะต้องมีการวางแผนของโครงการนั้น ๆ ไว้ล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง ในปัจจุบันนักประเมินได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อการประเมิน และเชื่อว่า การวางแผนโครงการจำเป็นต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมิน โดยให้การวางแผนโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินนั้น ๆ ก่อนนำโครงการไปสู่ขั้นปฏิบัติ ทำให้นักวางแผนที่ดีต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่จำเป็นอย่างถูกต้อง โดยอาศัยเทคนิคที่สามารถวัดและประเมินความต้องการที่เหมาะสมได้ในเชิงปริมาณรวมทั้งเทคนิคอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการประเมินความต้องการได้ เช่น การใช้ข้อมูลจากกระเปาะสนทนาที่มีอยู่ หรือการสังเคราะห์สารสนเทศที่มีอยู่ เป็นต้น

2. การประเมินกระบวนการ

แนวคิดหลักของการประเมินกระบวนการก็คือ เมื่อโครงการได้รับการพัฒนาและเริ่มดำเนินการแล้ว นักประเมินต้องย้อนกลับไปทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้น ๆ ได้ปฏิบัติตามทุกขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่ และจัดกิจกรรม เพื่อให้บริการต่อกลุ่มเป้าหมายตรงตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ การประเมินกระบวนการของโครงการเช่นนี้ ถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการตรวจสอบความพยายามของโครงการว่า ได้ดำเนินการไปอย่างครบถ้วนและตรงตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอนหรือไม่

ตามปกติแล้ว ข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประเมินโครงการ มักจะถูกรวบรวมไว้โดยตัวแทนของหน่วยงานและมักจะไม่มีอยู่ในรูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการ ก็มักจะประเมินกฏอยู่ในใบสมัคร ซึ่งไม่มีรายละเอียดเท่าที่ควรเกี่ยวกับการเข้ารับบริการจากโครงการ ในทางกลับกันมักจะเป็นเพียงบันทึกสั้น ๆ ของเจ้าหน้าที่ให้บริการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การที่จัดข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เรียกใช้ได้นั้น ซึ่งต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายด้วย ซึ่งนักประเมินกระบวนการควรตระหนักในเรื่องนี้ และควรมีความพยายามที่จะออกแบบการเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่าง ๆ อย่างมีระบบ ทั้งนี้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในด้านการรวบรวมข้อมูลและการสรุปข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติโครงการให้มากที่สุด

ถึงแม้ว่าการประเมินกระบวนการ มิได้บ่งชี้ถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ก็มีความสำคัญต่อผู้รับผิดชอบโครงการในส่วนที่เกี่ยวกับเงินทุนที่จะนำมาสนับสนุนโครงการ หรือนำมาใช้เพื่อขยายโครงการ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีข้อมูลเบื้องต้นจากการประเมินดังกล่าว เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการนั้น ๆ มีแผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพียงใด และน่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะได้เคยให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ก่อนแล้วเป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อมีการประเมินกระบวนการของโครงการแล้ว สิ่งสำคัญก็คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อำนวยการโครงการสามารถจะปรับการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ ได้อย่างสมเหตุสมผลด้วย

3. การประเมินผลผลิต

เท่าที่ผ่านมานักประเมินมักจะเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จากการประเมินผลผลิตโดยตรงของโครงการนั้น ๆ ซึ่งความจริงแล้วเป็นการยากที่จะระบุ “เหตุ” ซึ่งมักจะหมายถึง ปัจจัยนำเข้าในระหว่างการดำเนินโครงการกับ “ผล” ที่เกิดตามมาของโครงการ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการจัดโครงการพัฒนานิสัยการอ่านสำหรับเยาวชนท้องถิ่น ปรากฏว่ามีคำถามที่น่าสนใจคือ

3.1 ผู้เข้าร่วมโครงการจะมีนิสัยรักการอ่านมากกว่าผู้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการหรือไม่

3.2 มีหลักฐานหรือไม่ ที่แสดงว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น

คำถามข้างต้นเป็นคำถามที่ดีและมีเหตุผล แต่ก็ยากที่จะชี้ชัดลงไปในการตอบคำถามที่เกี่ยวกับผลผลิตของโครงการโดยตรง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าอาจจะมีอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องได้ เช่น สภาพแวดล้อมของผู้รับบริการ ดังนั้น การประเมินผลผลิตของโครงการที่สำคัญ ก็คือ นักประเมินจะต้องแสดงแนวทางในการวัดผลสำเร็จของโครงการ ให้นำเชื่อถือ มีการวัดที่แม่นยำ มีผลการวัดที่ตรงกับความเป็นจริง และมีความคงที่ด้วย สำหรับวิธีการวัดนั้น อาจต้องใช้ออกแบบตามวิธีวิจัยที่ซับซ้อน คล้ายกับการออกแบบโครงการ

การวิจัยเชิงทดลอง ส่วนการกำหนดความสำเร็จของโครงการ ยังมีความเห็นแตกต่างกันตามกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่สนับสนุนเป็นทุน บุคลากรของโครงการ และผู้รับบริการ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีระดับของการยอมรับความสำเร็จที่ต่างกันไป ดังนั้น นักประเมินจึงต้องหาตัวบ่งชี้ที่สามารถเป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มและมีความเป็นไปได้สำหรับการประเมินผลผลิตด้วย

พิชิต ฤทธิจรูญ (2555 : 13 - 16) ได้จำแนกประเภทของการประเมินโครงการ 5 เกณฑ์ดังนี้

1. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 - 1.1 การประเมินความก้าวหน้า
 - 1.2 การประเมินสรุปผลรวม
2. การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน
 - 2.1 การประเมินแบบอิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ
 - 2.2 การประเมินแบบไม่อิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ
3. การจำแนกตามช่วงระยะเวลาการบริหารโครงการ
 - 3.1 การประเมินก่อนการดำเนินโครงการ (intrinsic Evaluation)
 - 3.1.1 การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ โดยพิจารณาปัญหาความจำเป็นของการจัดทำโครงการ อาจใช้เทคนิคการประเมินความต้องการความจำเป็น หรือใช้เทคนิคการศึกษาคือความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาพความพร้อมของการจัดทำโครงการในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง
 - 3.1.2 การวิเคราะห์โครงการหรือหรือการประเมินร่างโครงการ เป็นการพิจารณาเอกสารโครงการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งที่กำหนด ความสอดคล้องระหว่างหัวข้อต่าง ๆ ตั้งแต่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการ ฯลฯ เพื่อให้โครงการที่เสนอมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
 - 3.2 การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-Going Evaluation)
 - 3.3 การประเมินหลังการดำเนินโครงการ (Pay-Off Evaluation)

3.3.1 เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (Outcome) และผลกระทบ (Impact) โครงการ

3.3.2 เป็นการประเมินผลสรุปรวมของโครงการทั้งหมด (Summative Evaluation)

4. การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมินได้แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเภท คือ

4.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่ ตลอดจนความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายหน่วยเหนือและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อม ทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ก่อนเริ่มโครงการว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินโครงการและวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงาน เพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการ และศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ

4.4 การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วยการประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) โดยเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์การ สารสนเทศที่นำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของผลผลิตของโครงการ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการตัดสินใจว่า ควรจะคงไว้ ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการ

5. การจำแนกตามผู้ประเมิน

5.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นการประเมินโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กร

5.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นการประเมินโดยบุคคลากรภายนอกองค์กร

สมคิด พรหมจ้อย (2552 : 38) กล่าวว่า การประเมินแบ่งได้หลายประเภทตามแต่จะใช้เกณฑ์ใดเป็นหลักในการแบ่งในครั้งนี้จะนำเสนอประเภทการประเมินใน 3 ลักษณะ คือ แบ่งโดยยึดจุดมุ่งหมายของการประเมินยึดหลักในการประเมินและลำดับเวลาในการประเมิน ซึ่งมีดังนี้

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมินแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินเพื่อปรับปรุงหรือการประเมินความก้าวหน้า

(Formative Evaluation)

1.2 การประเมินเพื่อสรุปผลเรียกว่าการประเมินรวมสรุป (Summative

Evaluation)

2. แบ่งตามหลักยึดในการประเมินแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal-Based Evaluation) เป็นการประเมินที่ว่าทำได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่โดยทราบก่อนประเมินว่าโครงการนี้มีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

2.2 การประเมินที่อิสระไม่ยึดวัตถุประสงค์ของโครงการ (Goal-Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดโดยไม่ทราบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการนี้มีอะไรบ้าง

3. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน

3.1 ประเมินก่อนเริ่มโครงการ (Pre-Evaluation) เป็นการประเมินที่มี

จุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการ ตรวจสอบความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของการวางแผนดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการในการนำโครงการไปปฏิบัติ คุณภาพของโครงการ รวมทั้งตรวจสอบโอกาสที่โครงการนั้นจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การประเมินเพื่อการตัดสินใจหรือข้อสรุปสำหรับการตัดสินใจเลือกโครงการมีชื่อเรียกต่างกัน ส่วนใหญ่เรียกว่า “การวิเคราะห์โครงการ” ในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม เรียกว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ไม่ว่าจะชื่อใดโดยหลักการประเมินในขั้นนี้เน้นการพิจารณาใน 3 เรื่องใหญ่ คือทางโครงการ (Need Assessment) ซึ่งเป็นการตรวจสอบขั้นต้นเพื่อกำหนดปัญหา กำหนดความจำเป็นและเหตุผลที่สำคัญในการริเริ่มโครงการนั้นขึ้น และการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ (Feasibility Studies) โดยพิจารณาความครอบคลุมดังนี้

3.1.1 ความเป็นไปได้ทางเทคนิควิชาการ

3.1.2 ความพร้อมทางการบริหารโครงการนั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ตามเป้าหมาย

3.1.3 ความพร้อมในการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร โดยเฉพาะความเป็นไปได้ทางการเงิน กำลังคน วัสดุและการจัดการ และถ้าเป็นโครงการด้านธุรกิจ อุตสาหกรรมก็จะมีวิเคราะห์ทางการตลาด รวมทั้งศึกษาความสอดคล้องกับนโยบายและปัญหา

3.1.4 การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากโครงการ พิจารณาวิเคราะห์ต้นทุนและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และดูจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลกำหนด

3.1.5 การศึกษาและคาดคะเนถึงผลประโยชน์หรือสิ่งที่อาจจะเกิดตามมาจากการดำเนินโครงการนั้น ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาแรงต้านทานต่อการดำเนินโครงการ เป็นการคาดการณ์เกี่ยวกับผลที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อ

สภาพแวดล้อม ตลอดจนเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์และกำหนดนโยบายสำคัญ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.2 การประเมินในระหว่างการทำงาน (Implementation Evaluation or Process Evaluation) เป็นการประเมินการทำงานเมื่อนำโครงการที่วางแผน

ไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมใดทำได้ กิจกรรมใดทำไม่ได้ มีปัญหาอุปสรรคอะไร

3.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินเพื่อตอบคำถามว่าโครงการประสบผลสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลจากโครงการจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าหรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นโดยเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยแบ่งการประเมิน 2 ขั้นตอนคือ

3.3.1 ประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ

3.3.2 การติดตามผลต่อมา โดยเฉพาะการประเมินผลกระทบของโครงการที่ต้องอาศัยการทิ้งช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น 1-2 ปี

รัตน์ บัณฑิต (2550 : 40-42) การประเมินโครงการแบ่งเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ ตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่งดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมินและช่วงเวลาของโครงการหากแบ่งตามเกณฑ์นี้การประเมินก็มี 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ประเมินก่อนดำเนินโครงการหรือก่อนนำโครงการไปใช้

(Pre - Evaluation Program or Ex-Ante Evaluation Program) ซึ่งเป็นการประเมิน โดยมีวัตถุประสงค์

1.2 ประเมินขณะดำเนินโครงการ (Formative, Process, On-Going or Monitoring Evaluation Program) เป็นการประเมินโครงการขณะที่กำลังดำเนินการอยู่ยังไม่แล้วเสร็จ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานในโครงการ หรือประเมินเพื่อทำการกำกับติดตามการดำเนินงานของโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

1.3 ประเมินสิ้นสุดโครงการ (Post or Summative Evaluation Program) เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้ดำเนินการมาครบตามระยะเวลาที่กำหนดออกแบบไว้ โดยมุ่งพิจารณาผลสำเร็จของโครงการเป็นหลัก

2. แบ่งตามเป้าหมายที่ยึด ถ้าแบ่งเช่นนี้ การประเมินก็จะประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินที่ยึดเป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบกับผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งเรียกว่าการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Base Evaluation) และการประเมิน

ที่ไม่ยึดหรือเป็นอิสระจากเป้าหมาย (Goal-Free Evaluation) โดยที่การประเมินแบบนี้จะพิจารณาจากผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากโครงการ แม้ว่าผลดังกล่าวนั้นจะเป็นหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการก็ตาม

3. แบ่งตามปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐาน การแบ่งเช่นนี้อาศัยพื้นฐานทางปรัชญาหรือความเชื่อเกี่ยวกับความจริงของคุณค่าและวิธีการเข้าถึงความจริงของคุณค่า ในการประเมินดังกล่าวผ่านมาในหัวเรื่องเกี่ยวกับปรัชญาการประเมินและคุณค่าการประเมิน ดังนั้นจึงแบ่งประเภทของการประเมินได้ 2 ประเภท คือ การประเมินตามวิธีการเชิงระบบหรือแบบปรนัยนิยม และการประเมินตามวิธีการเชิงธรรมชาติหรือแบบอัตนัยนิยม

4. แบ่งตามผู้ประเมินหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบทำการประเมินก็จะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินภายใน (Internal Evaluation) และการประเมินภายนอก (External Evaluation)

5. แบ่งตามวิธีการและลักษณะข้อมูลที่มุ่งประเมินก็แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

5.1 การประเมินเชิงคุณภาพ (qualitative evaluation)

5.2 การประเมินเชิงปริมาณ (quantitative evaluation)

5.3 การประเมินแบบผสมผสาน (mixed evaluation)

7. การกำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ

สุวิมล ตีรกานันท์ (2550 : 28 - 30) กล่าวว่า การกำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ สามารถกำหนดได้จาก

7.1 พิจารณาวัตถุประสงค์และ/ หรือเป้าหมายของโครงการเป็นการนำวัตถุประสงค์มากำหนดเป็นประเด็นในการประเมิน

7.2 พิจารณาความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน ได้แก่ ผู้ให้ทุน ผู้มีหน้าที่จัดทำนโยบาย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับต้น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

7.3 พิจารณาจากประสบการณ์ของผู้ประเมิน ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบของผู้ใช้ผลการประเมินอย่างก็ตามการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินจากประสบการณ์ผู้ประเมิน ยังมีปัญหาเกี่ยวกับ ทัศนคติของผู้ประเมิน และภูมิหลังของผู้ประเมิน

7.4 อาศัยแบบจำลองและแนวคิด โดยแบบจำลองที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมี 2 ลักษณะ ดังนี้

7.4.1 Descriptive Model เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการบรรยาย การอธิบายลักษณะของสิ่งต่าง ๆ และอาจมีส่วนที่แสดงสิ่งที่คาดหวังในแบบจำลองนั้น อีกด้วย

7.4.2 Prescriptive Model เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นกฎหรือเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติ ผู้ใช้แบบจำลองจะอาศัยแบบจำลองนี้เป็นกรอบแนวคิด เป็นวิธีการในการดำเนินการซึ่งลักษณะแบบจำลองแบบ Prescriptive Model ผู้ประเมินจะใช้แบบจำลองในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินและกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ นอกจากนี้จะมีแบบจำลองแล้วยังมีแนวคิดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ได้ลักษณะเดียวกัน ซึ่งการสร้างแบบจำลองหรือแนวคิดใด ๆ ก็ตามจะถูกสร้างขึ้นภายใต้บริบทของผู้คิด ซึ่งไม่ใช่ว่าจะเหมาะสมกับบริบทอื่นได้ทั้งหมด ในเรื่องนี้ผู้มีหน้าที่ 6 ประเมินต้องศึกษาบริบทและความเป็นมาของแบบจำลองและแนวคิดก่อนที่จะนำมาใช้ในงานที่ตนเองรับผิดชอบ โดยแบบจำลองที่ใช้ในการประเมินในปัจจุบันเกือบทั้งหมดเป็นแบบจำลองที่มีจุดเริ่มต้นมาจากการประเมินทางการศึกษา ต่อมาได้มีผู้นำมาประยุกต์ใช้กับการประเมินโครงการต่าง ๆ

8. รูปแบบการประเมินโครงการ

คำว่ารูปแบบการประเมินโครงการนั้นมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินไว้หลายรูปแบบแต่ละรูปแบบจะมีแนวคิดทฤษฎีเหตุผลและวิธีการประเมินที่แตกต่างกันดังนี้

เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 25) กล่าวไว้ว่า วิวัฒนาการของการพัฒนาแนวคิดและเทคนิควิธีการประเมิน จนถึงยุคของการประเมินเป็นวิชาชีพ ทำให้ความก้าวหน้าของศาสตร์แขนงการประเมินนับว่ามีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน มีความเป็นระบบ ตลอดจนนักประเมินหลายท่านได้พัฒนารูปแบบที่เรียกกันว่า “แบบจำลอง” หรือ “โมเดล” (Model) ขึ้นหลายรูปแบบ จนทำให้แนวคิดและหลักการเหล่านั้น สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553 : 168) กล่าวถึง รูปแบบการประเมินแนวทางเดียวกันว่า การประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งผู้ประเมินต้องพิจารณาดูว่า จะประเมินอย่างไรถึงทำให้การประเมินผลได้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ที่จะใช้ผลการประเมินซึ่งจะต้องทันเวลาด้วยการสังเคราะห์รายงานการประเมินทั้งหลายปรากฏประเมิน 3 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบประเมินเชิงสำรวจ แบบประเมินนี้จะเป็นการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยในการประเมิน เช่น การวิเคราะห์ตัวโครงการเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของโครงการกับกิจกรรมในโครงการการวิเคราะห์เอกสารเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในแนวการประเมินตามแนวการสำรวจ จากความเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จุดอ่อนของการใช้แบบประเมินเชิงสำรวจก็คือ พยายามเก็บข้อมูลเชิงความคิดเห็นให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน พยายามประเมินจากหลักฐานหรือเอกสารที่มีอยู่

2. การประเมินเชิงทดลอง เป็นการประเมินโดยอาศัยแบบการทดลอง ในการวิจัยแบบทดลองที่นิยมใช้กันมากเป็นแบบกลุ่มเดียว เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นเป็นแบบเปรียบเทียบผลที่ได้ทดลอง การประเมินรูปแบบนี้มีจุดอ่อนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจแก้ไขโดยอาศัยรูปแบบทดลองที่มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่ผลที่เกิดขึ้นยังเป็นที่น่าสงสัยว่าเปรียบเทียบกันได้จริงหรือ ซึ่งจะต้องระมัดระวังปัญหาที่จะเกิดขึ้นทำให้ผลการประเมินที่เน้นผลการทดลองมากเกินไปซึ่งผลการประเมินมีผลกระทบต่อปรับปรุงกิจกรรมและดำเนินการต่าง ๆ น้อย

3. การประเมินตามรูปแบบการประเมิน นักประเมินได้พัฒนารูปแบบการประเมินขึ้น เพราะรูปแบบในการประเมินจะเป็นเครื่องชี้ทิศทางในการประเมินจะเกี่ยวข้องกับอะไรบ้างและรูปแบบการประเมินจะต้องให้สอดคล้องกับ ความจำเป็นหรือความต้องการ

สมคิด พรหมจ้อย (2552 : 49-50) ให้ความหมายว่า รูปแบบการประเมินโครงการคือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมิน หรือ กระบวนการของการประเมิน ในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น เราควรพิจารณาประเมินในเรื่องใดบ้าง ในขณะที่เดียวกันบางรูปแบบอาจจะมีการนำเสนอแนะด้วยว่าในการประเมิน แต่ละรายการแต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะการเสนอแนะวิธีการโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดหมาย (Objective Based Model)

เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ (Ralph W. Tyler. 1943), (Cronbach. 1973) และ (Kirkpatrick)

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgemental Evaluation Model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสแตค (Stake. 1967), (Scriven. 1967), (Provus. 1971)

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision - Oriented Evaluation Model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ (Welch. 1967), (Stufflebeam. 1989), (Alkin. 1967)

แนวคิดและรูปแบบโมเดลการประเมินรูปแบบ CIPP และ CIPPIEST

รัตนะ บัวสนธ์ (2556 : 10-16) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการนำตัวอักษรตัวแรกของมิติการประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งสตีฟเฟิลบีม พัฒนารูปแบบขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์การทำการประเมินโครงการทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิการออกแบบการทดลอง การประเมินอิงวัตถุประสงค์และการทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัดในการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาในสมัยนั้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาการประเมินรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาอย่างรอบด้านหลายแง่มุมมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP ก็เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่นักประเมินในยุคนี้พัฒนามาเสนอไว้ รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์

ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ในหนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินบริบท : Context Evaluation หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด การประเมินบริบท 4 ส่วนนี้มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบโครงการแผนงาน และการให้บริการที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ทั้งนี้การประเมินบริบทมีวัตถุประสงค์ที่จะ

1.1 กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ

1.2 จำแนกผู้รับผลประโยชน์ที่ตั้งใจให้บริการ (หรือกลุ่มเป้าหมาย) และประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว

1.3 จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น

1.4 จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุนที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น

1.5 จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง

1.6 ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง

1.7 จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุงหรือความพยายามในการให้บริการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า : Input Evaluation จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ หรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอกล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือประสิทธิผลของความพยายามเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ

และเพราะเหตุใดจึงเลือกแนวทางนั้น ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้า จะมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับบ่งบอกให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (Accountability) ใด ๆ ของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใด ๆ ของโครงการหรือ สิ่งแทรกแซงดังกล่าว นอกจากนี้แล้วการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับ แนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป โดย สรุปรการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บรรลุ เป้าหมายตอบสนองความต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริง และใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการบันทึกและสร้างสำเนารับผิดชอบเกี่ยวกับการ ได้มาซึ่งทรัพยากรและวิธีการดำเนินงานในแผนงานนั้น ๆ นอกจากนี้แล้วหน้าที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยให้ผู้นำโครงการหลีกเลี่ยงความสูญเสียเปล่า ใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้วัตรกรรมหรือโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าถึง ทรัพยากรที่จะต้องสูญเสียไป นักประเมินสามารถทำการประเมินปัจจัยนำเข้าได้หลายขั้นตอน โดยไม่จำเป็นต้องกระทำตามลำดับต่อเนื่องกัน นักประเมินอาจเริ่มจากการทบทวนปฏิบัติงาน ที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองความต้องการจำเป็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำได้ ตามขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่างหรือโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนจากรัฐบาล 4) สืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการให้บริการจากแหล่งสืบค้น ทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความเกี่ยวกับรายงานผู้บริโภคหรือเอกสารอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์ เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงาน จัดทำข้อเสนอ นักประเมินอาจจัดสารสนเทศเหล่านี้ว่าเป็นหมวดหมู่ไว้ในห้องวางแผน โดยเฉพาะและจัดกลุ่มที่ศึกษาเฉพาะเพื่อทำการสืบค้นหรือดำเนินการจัดทำแผนสัมมนาโดยตรง เกี่ยวกับการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ที่ต้องใช้ในโครงการนักประเมินต้องใช้สารสนเทศที่ได้ทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การได้กลยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานที่มีแนวโน้มศักยภาพก่อให้เกิดการยอมรับ ได้ต่อการนำไปใช้ทั้งนี้โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัยหรือพิจารณา จากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

2.1 ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์

- 2.2 ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
- 2.3 ศักยภาพของประสิทธิผล
- 2.4 ต้นทุนที่ต้องใช้
- 2.5 สอดคล้องมีอยู่จริงในทางการเมือง
- 2.6 ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
- 2.7 มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่ง ๆ

ต่อจากนั้นนักประเมินสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่าควรจะเลือกหรือค้นหาแนวทางการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่เป็นการค้นหาวัตรกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ นักประเมินและผู้รับบริการอาจจัดทำเกณฑ์อย่างเป็นเอกสารชัดเจนที่วัตรกรรมนั้นต้องบรรลุและจัดลำดับข้อเสนอแนวทางต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ต้องการบรรลุ ซึ่งเลือกไว้แล้ว ในลำดับต่อไปนักประเมินอาจจัดลำดับข้อเสนอหรือแนวทางที่มีศักยภาพแก่การยอมรับได้และชี้แนะแนวทางหรือคุณลักษณะที่ดีที่สุดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานว่าควรจะดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้นักประเมิน ก็อาจทำได้โดยการจัดให้มีการรับฟังเพื่อให้ได้สารสนเทศเพิ่มเติมจากผู้ปฏิบัติหรือผู้บริหารเกี่ยวกับข้อเสนอหรือแนวทางต่าง ๆ ที่ดีที่สุดสำหรับเป็นทางเลือกการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานองค์กรนั้น ๆ การประเมินปัจจัยนำเข้า นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ผู้บริหารใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับเงินลงทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากคณะกรรมการกำหนดนโยบายในหน่วยงานหนึ่ง ๆ โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอ เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนแผนงานโครงการทางการศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการศึกษาก็ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าหรือประสิทธิผลที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนหรืองบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโครงการหรือวัตรกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ

3. การประเมินกระบวนการ : Process Evaluation เป็นการตรวจสอบการนำแผนงานหรือโครงการไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินกระบวนการก็คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงานในโครงการนั้น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการว่าเป็นไปตาม

ตารางเวลาที่กำหนดหรือไม่ การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไรสำหรับวัตถุประสงค์
 อีกประการหนึ่งก็เพื่อชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ในการปรับปรุงการใช้งบประมาณและ
 แนวทางการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นเพราะโดยปกติแล้วเมื่อมีการ
 เริ่มต้นการดำเนินงานของโครงการหรือแผนงานผู้ปฏิบัติงานย่อมไม่สามารถที่จะกำหนดสิ่งต่าง ๆ
 ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรม การใช้บุคลากร งบประมาณ หรืออื่น ๆ ดังนั้น
 การได้รับสารสนเทศจากการประเมินกระบวนการ ก็สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ
 ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ในโครงการให้สามารถดำเนินการต่อไปและมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้บรรลุ
 วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการในการประเมินกระบวนการนั้น ควรทำการเปรียบเทียบระหว่าง
 กิจกรรมและค่าใช้จ่ายจริง กับกิจกรรมในแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่กำหนดไว้ว่า
 มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร รวมทั้งบรรยายให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำ
 โครงการไปใช้และท้ายที่สุดก็ควรจัดทำรายงานที่ผู้ร่วมโครงการหรือผู้ทำการสังเกตได้ ตัดสิน
 คุณภาพของกระบวนการใช้โครงการแผนงานดังกล่าว นักประเมินกระบวนการจำเป็นต้อง
 ดำเนินการค่อนข้างมากในการควบคุมกำกับและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการหรือ
 ตัวแทรกแซง ซึ่งอาจเริ่มจากการทบทวนกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องแผนการปฏิบัติงาน งบประมาณและ
 การประเมินผลหลังของโครงการหรือสิ่งที่แทรกแซงเพื่อที่จะพิจารณาว่ากิจกรรมอะไรที่ควรต้อง
 กำกับในโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว การพิจารณาตัวอย่าง ที่เป็นไปได้ในการให้บริการ
 กลุ่มผู้รับประโยชน์ การฝึกอบรมให้คำปรึกษาทีมผู้ปฏิบัติงาน การจัดประชุมทีมผู้ปฏิบัติงาน
 การควบคุมกำกับผังงาน (Work Flow) การบำรุงรักษาตรวจสอบเครื่องอุปกรณ์การจัดลำดับและ
 แจกจ่ายวัสดุ การควบคุมค่าใช้จ่าย การจัดการสารสนเทศของโครงการเหล่านี้เป็นต้นเทคนิควิธี
 ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการประเมินกระบวนการนั้น นักประเมินควรใช้วิธีการ
 ที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวน (Unobtrusive) แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
 ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง
 นั้น ๆ ด้วยเช่นกัน นักประเมินอาจพิจารณาภาพรวม ๆ ว่ากิจกรรมหรือการดำเนินงานของ
 โครงการดังกล่าวเป็นอย่างไร โดยการตรวจเยี่ยมและสังเกตที่ศูนย์ของกิจกรรมนั้นการทบทวน
 วิเคราะห์เอกสารที่ปรากฏ (เช่น แผนปฏิบัติงาน งบประมาณรายงานบัญชี และระยะเวลา
 การจัดประชุม) การเข้าร่วมประชุมกับทีมปฏิบัติงานและการสัมภาษณ์บุคคลหลักหลังจากนั้น

นักประเมินต้องจัดทำรายงานสรุปเกี่ยวกับแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อค้นพบและประเด็น การสังเกตนักประเมินควรแสดงให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของกระบวนการอย่างชัดเจน ตามที่ ได้จากผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งนำเสนอรายงานนี้ในการประชุมทีมผู้ปฏิบัติงานและเชื้อเชิญ ผู้อำนวยการของทีมผู้ปฏิบัติงานให้เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับข้อค้นพบซึ่งปรากฏในรายงาน ทีมงานของโครงการอาจจะใช้รายงานเพื่อการตัดสินใจให้เหมาะกับการปฏิบัติงานของตนต่อไป ต่อจากนั้นนักประเมินก็ควรทบทวนเกี่ยวกับแผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป รวมทั้ง การจัดทำรายงานตามลำดับ โดยการสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากทีมผู้ปฏิบัติงาน ถึงช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อที่จะทำให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์มากที่สุด ในการจัดประชุม นำเสนอรายงานให้กับทีมผู้ปฏิบัติงานในครั้งต่อไปซึ่งทีมผู้ปฏิบัติงานก็อาจจะให้ข้อเสนอแนะที่ดี เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินว่าควรจะทำอย่างไร เช่น อาจใช้การสังเกต บันทึก การปฏิบัติงานประจำวันของทีมผู้ปฏิบัติงานการสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น นอกจากนี้นักประเมินก็ควรจะสอบถามผู้ปฏิบัติงานถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดสำหรับการ ใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมินช่วงถัดไปนักประเมินกระบวนการควรจัดลำดับรายงาน โดยพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการนำไปใช้ในแผนปฏิบัติงานและ บูรณาการเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยรอบโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น นักประเมินควรจะต้อง บรรยายให้เห็นถึงสิ่งที่เบี่ยงเบนออกไปจากแผนงานที่กำหนดและควรชี้ให้เห็นถึงความผันแปร เหล่านี้ว่ามีลักษณะอย่างไรเมื่อพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสถานที่ ที่แตกต่างเบี่ยงเบนไปจากแผนงานนั้นผลการประเมินกระบวนการนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย กรณียกตัวอย่าง เช่น สมาชิกในทีมงานใช้สำหรับชี้แนะแนวทางการดำเนินกิจกรรมแก้ไขแผนงาน ที่ผิดพลาดและจัดทำบันทึก ความรับผิดชอบ ผู้จัดการบางคนใช้ตารางหรือปฏิทินสะท้อนผลกลับ ผลการประเมินกระบวนการที่จัดทำตามปกติหรือสม่ำเสมอ เพื่อให้ทีมผู้ปฏิบัติงานรักษาหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนการประเมินกระบวนการยังช่วยให้บุคคลภายนอกได้เรียนรู้ว่าอะไร คือสิ่งสำคัญที่ต้องทำและอะไรคือต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในกรณีที่พวกเขาต้องการกระทำ ในลักษณะที่คล้าย ๆ กันนี้

4. การประเมินผลผลิต : Product Evaluation วัตถุประสงค์หลักของการ ประเมินผลผลิตก็เพื่อสอบวัด ความสำเร็จ และตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการแผนงานหรือ

สิ่งแทรกแซงว่าตอบสนองบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือไม่ นอกจากนั้น การประเมินผลผลิตก็ยังคงประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เป็นไปในทางบวกและทางลบอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นบ่อยครั้งที่นักประเมินยังขยายขอบเขตการประเมินผลผลิตไปสู่การประเมินในสิ่งที่เรียกว่า ผลลัพธ์ระยะยาวอีกด้วยด้วยการประเมินผลผลิตควรดำเนินการโดยอาศัยการรวบรวมและวิเคราะห์การตัดสินใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน (Evaluation) นั้น ในบางครั้งก็อาจทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันและก็มีอยู่บ่อย ๆ ที่ผู้รับบริการจากโครงการต้องการจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวได้ผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่และมีประโยชน์คุ้มกับการลงทุนดำเนินการเพียงไรดังนั้นในทางที่เหมาะสมแล้วนักประเมินก็ควรที่วิเคราะห์ตีความให้เห็นว่าจุดอ่อนของการใช้โครงการหรือแผนปฏิบัติงานส่วนใดที่เป็นสาเหตุทำให้ได้ผลลัพธ์อ่อนด้อยลงไปด้วย เทคนิควิธีการที่ใช้ประเมินผลผลิตมีได้กำหนดไว้ อย่างเป็นแบบแผนตายตัว แต่นักประเมินอาจต้องใช้วิธีการอย่างหลากหลายร่วมกันเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาผลลัพธ์ทั้งหมดของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งยังช่วยในการตรวจสอบข้ามกันไปมาระหว่างข้อค้นพบที่หลากหลายอีกด้วยในการประเมินผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้นนักประเมินจำเป็นต้องศึกษา ค้นหาผลลัพธ์ที่มีได้คาดหมายด้วย ทั้งผลลัพธ์ในเชิงบวกและเชิงลบโดยการรับฟังความคิดเห็นหรือสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่ได้รับการประเมินเพื่อที่จะทำการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน และสืบหาข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบสำหรับยืนยันหรือไม่ยืนยันสมมุติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้แล้วนักประเมินอาจใช้วิธีการศึกษารายกรณี โดยเลือกบุคคลที่ได้รับประสบการณ์จากโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินเพื่อทำการสัมภาษณ์ระดับลึกเกี่ยวกับผลที่เกิดจากโครงการดังกล่าว หรือนักประเมินอาจใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นทางโทรศัพท์หรือทางจดหมายของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการได้รับบริการตามมุมมองของแต่ละคนทั้งที่เป็นภาพบวกและภาพลบยิ่งไปกว่านั้นนักประเมินก็อาจจะให้ผู้เข้าร่วมโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน เขียนเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการได้รับบริการและก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานของตน เช่นผลผลิตของงานที่เพิ่มขึ้น หรือตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งนักประเมินอาจใช้การสังเกตเพื่อจำแนกและ

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มบุคคลโดยเปรียบเทียบตามรายการตรวจสอบผลลัพธ์กับโครงการให้บริการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับโครงการที่ได้รับการประเมินการจัดทำรายงาน ข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิตอาจทำให้แตกต่างกันตามขั้นตอน กล่าวคือ นักประเมิน อาจจัดทำรายงานผลผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละวงรอบของโครงการ รายงานดังกล่าวนี้ควรจะแสดงให้เห็นว่าโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ได้บรรลุเป้าหมายความต้องการจำเป็นเพียงไร ในขณะที่รายงานเมื่อสิ้นสุดวงรอบทั้งหมดของโครงการ ควรเป็นรายงานที่นำเสนอให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ สรุปรวมทั้งหมดของโครงการดังกล่าว ดังนั้นรายงานผลการประเมินผลผลิตจึงต้องเป็นการสรุป ติความให้เห็นถึงผลที่ชัดเจนในการตอบสนองความต้องการจำเป็น ต้นทุนที่ใช้ดำเนินการและ ผลตอบแทนหรือ ผลการปฏิบัติทั้งหมดที่ได้รับในแผนงาน โครงการนั้น ๆ นักประเมินยังต้อง จัดทำรายงานการศึกษาติดตามเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ระยะยาวที่เกิดขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ บางกรณีอาจต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์และบูรณาการผลที่ได้รับทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อเสนอต่อ กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคลผลการประเมินผลผลิตนั้น ประชาชนทั่วไปนำมาใช้ เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าโครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้นมีคุณประโยชน์เพียงพอ ต่อการนำไปดำเนินการต่อเนื่องต่อไป หรือควรดำเนินการซ้ำอีกหรือควรขยายขอบเขต การนำไปใช้ในสถานการณ์หรือสถานที่อื่น ๆ ต่อไป ในขณะที่เดียวกันสถาบันและหน่วยงานก็ยังคงใช้ สำหรับปรับเปลี่ยนหรือแทนที่แผนการปฏิบัติในการที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลได้มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนและตอบความต้องการจำเป็นของสมาชิกทั้งหมดที่เน้นประชากร เป้าหมาย ผลจากการประเมินผลผลิตมีความสำคัญในทางจิตวิทยาเป็นอย่างมาก เมื่อผลจาก การประเมินแสดงให้เห็นถึงความงอกงามที่เกิดขึ้นจากแนวทางที่ชาญฉลาดในการดำเนินโครงการ ผลการประเมินเช่นนี้นับเป็นสิ่งเสริมแรงที่ดีที่สุดสำหรับทั้งทีมปฏิบัติงานในโครงการและผู้รับบริการ จากโครงการหรืออาจจะเป็นสิ่งที่ทำลาย ลดทอนแรงจูงใจก็ได้ ถ้าหากผลที่ได้จากการประเมิน ผลผลิตนั้น มีความอ่อนด้อยหรือไม่แสดงถึงความงอกงามใด ๆ ที่จะพึงได้รับจากโครงการนั้น ๆ เลยประเด็นสำคัญสุดท้ายที่ต้องพึงระวังในการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิต ก็คือ นักประเมินไม่ควรเร่งรีบประเมินผลผลิตและจัดทำรายงานสู่สาธารณะอย่างทันทีทันใด เพราะ เหตุว่าการดำเนินโครงการต้องการระยะเวลาพอสมควรที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์บรรลุตามความ รับผิดชอบ (Accountability) ที่ระบุไว้ การจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตที่ยังไม่มีวุฒิ

ภาวะสุกอม (Premature) อย่างเพียงพอ อาจนำไปสู่ความไม่สามารถตัดสินใจได้เกี่ยวกับความต่อเนื่องของโครงการเพราะเหตุที่ทำให้ไม่พบผลลัพธ์ใด ๆ เกิดขึ้นเลย ทั้งนี้เนื่องจากผลลัพธ์ของโครงการต้องใช้ระยะเวลายาวพอสมควรในการศึกษาติดตามดังนั้นก็หากการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตสู่สาธารณะได้มีการห้วงเวลาอย่างสมเหตุสมผลแล้วนักประเมินอาจจะพบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับใช้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป แต่อย่างไรก็ตามนักประเมินก็สามารถจะตอบสนองข้อเรียกร้องของทีมผู้ปฏิบัติงานในโครงการได้อย่างเหมาะสมเกี่ยวกับการแสดงผลข้อค้นพบหรือผลการประเมินผลผลิตเป็นระยะ ๆ (Formative Product Evaluation) เพื่อช่วยให้บรรลุความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามโครงการ โดยการแลกเปลี่ยนข้อค้นพบให้แก่สมาชิกผู้ปฏิบัติงานในโครงการนั้น โดยตรงกฎกำปั้นหลัก (Rules of Thumb) สำหรับนักประเมินนั้นคือ ควรลดความสำคัญในการประเมินผลผลิตของโครงการในระยะแรก ๆ และไม่ควรรีบจัดทำรายงานสู่สาธารณะควรเสนอข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิตเป็นระยะ ๆ ให้แก่ทีมผู้ปฏิบัติงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น นักประเมินควรแจกจ่ายข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิตให้กับผู้มีสิทธิ์รับรู้ภายหลังจากโครงการนั้นมีระยะเวลาพอสมควรและมีวุฒิภาวะสุกอมที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์แล้ว หรือกล่าวอย่างถึงที่สุดได้ว่า จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นมืออาชีพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำรายงานข้อค้นพบการประเมินผลผลิต สารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลผลิตเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงรายงานความรับผิดชอบของสถาบันหรือหน่วยงานที่ดำเนินโครงการแผนงานหรือสิ่งแทรกแซงใด ๆ เมื่อใดก็ตามที่รายงานนั้นแสดงให้เห็นความมีนัยสำคัญของผลสัมฤทธิ์อย่างเด่นชัดก็จะถูกนำไปใช้โน้มน้าวชุมชนและหน่วยงานให้ทุนสนับสนุนเพื่อให้เพิ่มเติมงบประมาณและขอรับการสนับสนุนทางการเมืองได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากผู้มีอำนาจตัดสินใจรู้ว่าสิ่งแทรกแซงหรือโครงการนั้นๆไม่ทำให้ได้ผลตอบแทนที่มีความสำคัญอื่นใดเลยก็จะทำให้ยกเลิกการลงทุนดำเนินการอีกต่อไป

สุพักตร์ พิบูลย์ (2551 : 40-41) สรุปรูปแบบการประเมินชิป ในความหมายของการประเมินว่า คือ กระบวนการรวบรวม พรรณนา จัดหาและจัดกระทำสารสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจ รายการประเมินและการตัดสินใจประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

1. การประเมินบริบท หรือการประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการเป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการเพื่อตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนหรือไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่มีแรงดันแรงเสริมใด ๆ หรือไม่ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้เหมาะสม

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินความเป็นไปได้ด้านทรัพยากร การพิจารณาเลือกกลวิธีดำเนินโครงการที่เหมาะสมการออกแบบกระบวนการดำเนินโครงการให้มีศักยภาพสูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการ เช่นเดียวกับบริบทการประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์วิธีดำเนินการและวางแผนวิธีดำเนินงานของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปสู่การปฏิบัติเป็นการประเมินขณะดำเนินโครงการ เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นจุดแข็งจุดอ่อนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการอะไรที่เป็นปัญหาคุกคามความสำเร็จของโครงการส่วนใดของโครงการต้องการปรับปรุงแก้ไขคำตอบของคำถามเหล่านี้จะทำให้สามารถกำกับดูแลควบคุมและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินกระบวนการจะช่วยให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้าจุดแข็งจุดอ่อนของโครงการ เพื่อการกำกับดูแลการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีดำเนินโครงการและเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลผลิตของโครงการเป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ การประเมินผลผลิตจะตอบคำถามว่าผลผลิตที่ได้จากโครงการมีอะไรบ้างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ความต้องการจำเป็นลดลงหรือไม่อย่างไรผลการดำเนินงานโครงการคุ้มค่าเพียงใด ควรจะจัดการอย่างไรกับโครงการที่จะติดตามมาซึ่งคำถามเหล่านี้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจความสำเร็จของโครงการสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลผลิตจะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจปรับขยายโครงการยุติโครงการหรือยกฐานะเป็นงานประจำ

Mertens and Wilson (2012) ได้กล่าวถึง การประเมินในรูปแบบ CIPP นั้นเป็นการประเมินที่มีองค์ประกอบสุดท้ายคือผลลัพธ์หรือผลผลิต ไม่ว่าจะเป็นเชิงลบหรือเชิงบวก ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนก็จะสามารถช่วยให้การประเมินสามารถระบุความต้องการหรือ

สิ่งที่ต้องการ ในการเตรียมการเพื่อประโยชน์ที่จะได้รับ การประเมินในแต่ละขั้นตอนต้องสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการต่อหรือไม่อย่างไร

Daniel L. Stufflebeam and Anthony J. Shinkfield (2007) ได้เสนอวิธีการประเมินในแนวคิดการประเมิน CIPP Model การประเมินเป็นกระบวนการที่เป็นระบบเกี่ยวข้องกับคุณภาพ คุณค่า (Merit/Worth) และความสำคัญ (Significance) ของสิ่งที่จะประเมิน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยมาตรฐานของการประเมินอยู่บนหลักของประโยชน์ (Utility), ความเป็นไปได้ (Feasibility), ความชอบธรรม (Propriety), ความถูกต้อง (Accuracy) ในการประเมิน CIPP Model นักประเมิน (Evaluator) ต้องร่วมมือกับผู้ใช้การประเมิน (Client/Stakeholder) ในสิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ได้รับผลประโยชน์ (Beneficiaries) ความต้องการจำเป็นของผู้ใช้การประเมินในทุกขั้นตอนของ CIPP ซึ่งประกอบด้วย Context Evaluation เป็นการประเมินบริบทซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ได้รับผลประโยชน์ (Beneficiaries' Needs) สินทรัพย์ (Assets) ที่มีและปัญหา (Problems) ภายใต้อุปสรรคสิ่งแวดล้อมในการประเมิน ซึ่งรวมถึงการเมืองในการประเมิน (Political Dynamics) ด้วย โดยการประเมินบริบทจะเกี่ยวข้องกับ Core Values ในการกำหนดเป้าหมาย (Goal-Setting Tasks) Input Evaluation เป็นการประเมินสิ่งนำเข้าเพื่อการวางแผน (Plans) การเลือกกลยุทธ์ (Strategies) ที่ตอบสนองต่อ Needs และมีความเป็นไปได้ ตลอดจนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน (Budgets of The selected Approach) Process เป็นการประเมินกระบวนการในการดำเนินงานของโครงการซึ่งเกี่ยวข้องกับการติดตาม (Monitor) รวมถึงเอกสาร (Document) และกิจกรรมต่าง ๆ (Activities) Product เป็นการประเมินผลผลิตและผลที่ได้จากโครงการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินดัชนีการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation), การประเมินประสิทธิผล คุณภาพ และความสำคัญของผลลัพธ์ที่ได้ (Effectiveness Evaluation), การประเมินความสำเร็จและความต่อเนื่อง (Sustainability Evaluation), การประเมินเพื่อขยายความสำเร็จของโครงการนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่น (Transportability Evaluation) การประเมิน CIPP Model มีบทบาทของการประเมินในเชิง

การประเมินความก้าวหน้า (Formativeevaluation) และการประเมินผลสรุป (summativeevaluation) ดังนี้

1. บทบาทของการประเมินความก้าวหน้า : การใช้ข้อมูลของ CIPP เป็นแนวทางชี้แนะ (Guidance) ช่วยในการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่เพื่อคุณภาพของโครงการ

2. บทบาทของการประเมินผลสรุป : การใช้ข้อมูลของ CIPP ในการตัดสินใจคุณภาพความคุ้มค่าและความสำคัญของโครงการเมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้ว

จุดเด่นของการประเมินแบบ CIPP คือ มีทั้งการประเมินในช่วงระหว่างการทำโครงการและประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

Daniel L. Stufflebeam (1971) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินในรูปแบบ CIPP ถือเป็น การประเมินที่ดีเยี่ยมสำหรับการพัฒนาระบบ การตัดสินใจ รวมทั้งความต้องการ ความรับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. ขั้นตอนการประเมินซึ่งประเมินในขณะที่ทำกิจกรรมหรือดำเนินงานอยู่
2. วิธีการและรูปแบบของเนื้อหาของการประเมินผล ขั้นตอนการป้อนข้อมูล ซึ่งรูปแบบ CIPP หลังจากให้ข้อมูล ความเป็นจริง ในการใช้งานซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของพวกเขาที่จะทำงาน และยังคงต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่จะช่วยให้การตัดสินใจในอนาคต โดยรวมนั้นง่ายขึ้นเพราะมันเป็นวิธีการของการประเมินผลที่มีคุณค่าและมีความสนใจในหมู่ของ การศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ

สรุปได้ว่าการประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบซิโม่เดลเป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมด้านปัจจัยเบื้องต้นด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์โดยการประเมินบริบทกระทำก่อนเริ่มโครงการเพื่อนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อนำข้อมูลไปใช้ออกแบบกิจกรรมในขั้นกระบวนการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินกระบวนการกระทำในระหว่างดำเนินโครงการเพื่อเป็นการประเมินหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการเพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่ง

การเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ และบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานส่วนการประเมินผลผลิตเป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเกณฑ์มาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แต่ต้น

1. รูปแบบการประเมิน CIPPEST

รูปแบบการประเมิน CIPPEST คือ ส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effective Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมินซึ่งมักได้แก่โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถามการประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553 : 31-32) ดังนี้

1.1 I (Impact) การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับผลประโยชน์ (จากโครงการหรือสิ่ง แทรกแซง) ได้รับเกินไปกว่าเป้าหมายความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ความจำเป็นนั้นคืออะไรบ้าง คำถามนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่า สิ่งที่ได้รับเกินไปกว่าที่กำหนดไว้นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

1.2 E (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นเป็นการตั้งคำถามว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซงบรรลุตอบสนองความต้องการความจำเป็นของกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

1.3 S (Sustainability) การประเมินความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า แนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

1.4 T (Transportation) การประเมินผลที่สามารถถ่ายทอดขยายผลต่อเนื่องได้

เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบผลไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในที่อื่น ๆ หรือไม่

จะเห็นว่ามิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมิน CIPP เดิม นั้น แท้ที่จริงก็คือ การประเมินในส่วนที่ สตีฟเฟิลบีม เรียกว่า “ผลลัพธ์” (Outcomes) ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถามการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบการประเมิน CIPPIEST ไปใช้จึงยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP เนื่องจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านรวมทั้งยังมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ



งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กรีน ผุยุปโรย (2557 : 74-82) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโนนสีดาวิทยา อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในรูปแบบจำลองซีบีพี (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่อนามัย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน รวมจำนวน 194 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ฉบับ และสอบถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 3 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท มีการดำเนินงานวางแผน เพื่อกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน กับแผนงานและโครงการสอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนมีการกำหนดรูปแบบของการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีการกำหนดนโยบายและวางแผนกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

มีการตั้งคณะกรรมการก่อนการดำเนินงาน มีการวางแผนเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนมีการดำเนินการมอบหมายงานมีความเหมาะสมกับบุคลากร 3) ด้านกระบวนการ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการเป็นปัจจุบันแต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวางแผนก่อนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริมสุขภาพทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และ 4) ด้านผลการดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรมที่ปรากฏในแผน/โครงการอย่างมีความก้าวหน้าตามแผนที่วางไว้ ซึ่งแผนงาน/โครงการที่ทำขึ้นมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครอบครัว และชุมชนอย่างยิ่ง ส่งเสริมให้สุขภาพร่างกายของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนดีขึ้น

ประมวลศิลป์ วิทยา (2557 : 97-100) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกโดย CIPP MODEL มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกโดยใช้การประเมินผลรูปแบบ CIPP Model กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 10 คน ครูผู้สอนจำนวน 20 คน นักเรียนในโครงการ จำนวน 79 คน ครูที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ จำนวน 82 คน ผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการจำนวน 79 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 288 คน ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพิเศษนำร่อง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษกลักษณะเป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านบริบท (Context) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากรูปแบบการดำเนินงานมีความชัดเจน เข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ความพร้อมของการจัดเตรียมทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่นำมาใช้สำหรับการดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ (Process) การดำเนินงานของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านผลผลิต (Product) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมโครงการในด้านคุณลักษณะและความสามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยสรุปบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการห้องเรียนพิเศษนำร่องแบบพอเพียง โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโครงการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการจัดโครงการและกิจกรรมอื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ภาวิณี วัดเมือง (2555 : 128-135) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการหลักสูตรพิเศษห้องเรียนภาษาอังกฤษ (Intensive English Program) กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโป่งวัวแดง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรห้องเรียนภาษาอังกฤษ (Intensive English Program) กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโป่งวัวแดง โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินจำลองของซีบี (CIPPI Model) ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ แหล่งข้อมูลด้านบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านโป่งวัวแดง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 105 คน และด้านเอกสารหลักฐาน ได้แก่ แบบรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2554-2555, รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-Net) ปีการศึกษา 2553-2555 และรายงานผลการประเมินทักษะภาษาอังกฤษของครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (\bar{x}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินสรุปได้ว่า 1) ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของโครงการ มีความสอดคล้องกับนโยบายสำนักคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและชุมชน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ผู้บริหาร ครู สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่งบประมาณและเวลาเรียน ในโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินแต่ควรปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตรในด้านเวลาเรียน และจำนวนห้อง 3) ด้านกระบวนการ การบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่มีข้อเสนอแนะในเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษายังมีน้อย และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มีความหลากหลาย 4) ด้านผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินแต่ควรปรับปรุงรายวิชาภาษาไทย

ในด้านผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) และผลการประเมินทักษะทักษะภาษาอังกฤษ ฟัง พูด อ่าน และเขียน มีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์การประเมิน และ 5) ด้านผลกระทบ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาอยู่ในระดับดี ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ได้รับเกียรติบัตรและเหรียญรางวัลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดโครงการหลักสูตรนี้ และยังได้ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มขึ้น ได้รับคำยกย่องจากหน่วยงานอื่น ชุมชนและผู้ปกครองพึงพอใจต่อโครงการ และเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

นางนภัส บุญเหลือ (2553 : 117-152) ได้ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์โดยใช้ CIPP Model การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 190 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 82 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้เรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการด้านผลผลิตและด้านประสิทธิผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลกระทบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านบริบทหลักสูตร พบว่าปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรโครงสร้างของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีความเหมาะสมในระดับมาก 3) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า คุณสมบัติของผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้บริหาร สื่อวัสดุ/อุปกรณ์งบประมาณ อาคารสถานที่ และเวลาเรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ควรปรับปรุงจำนวนเวลาเรียน 4) ด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารหลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษาและการนิเทศติดตามผล

มีความเหมาะสมในระดับมากแต่ควรปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและวัดและประเมินผล 5) ด้านผลผลิต พบว่า ผลการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความพึงพอใจต่อผลงานวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ควรปรับปรุงความสามารถในการนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวัน 6) ด้านผลกระทบ พบว่า พฤติกรรมของผู้เรียนและความต้องการของชุมชน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่ควรปรับปรุงนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในชุมชน และชิ้นงานทางวิทยาศาสตร์ 7) ด้านประสิทธิผล พบว่า ความคงทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ควรปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนให้มีจิตวิทยาศาสตร์มากขึ้น

พิพัฒน์ เจริญวรระ (2553 : 119-142) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนพระหฤทัย เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนพระหฤทัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2551 2) หาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนพระหฤทัย เชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งคือกลุ่มบุคลากรภายในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่สอง คือกลุ่มบุคลากรภายนอกโรงเรียน ผู้ศึกษาดำเนินการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนพระหฤทัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2551 โดยใช้แนวทางประเมินหลักสูตรแบบ CIPP ของ Stufflebeam เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบประเมินหลักสูตร และแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านบริบทของหลักสูตรซึ่งเป็นการประเมินด้านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และโครงสร้าง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมและผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นซึ่งทำการประเมินเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แผนการจัดการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินหลักสูตร อีกทั้งประเมินครูผู้สอนและความพึงพอใจของผู้ปกครอง 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งประเมินเกี่ยวกับกระบวนการจัด

การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลและการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และ 4) ด้านผลผลิตซึ่งทำการประเมินเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่าครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าผลผลิตมีความเหมาะสมและผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Jacque M. Ewing-Taylor (2012 : 120-124) ได้ศึกษาการประเมินระยะยาวของหลักสูตรวิทยาสاتร์การพัฒนาด้านอาชีพ โดยการพัฒนาโปรแกรมมีอาชีพสำหรับครูผู้สอน (K-12) ได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการประเมินชิป โมเดล ซึ่งได้อธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมนี้นี้มาแล้ว 11 ปี ครูระดับประถมศึกษา 62 เปอร์เซนต์ ของครูที่เข้าร่วมทั้งหมด 384 คน ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 17 เปอร์เซนต์ และครูมัธยมศึกษาตอนปลาย 13 เปอร์เซนต์ โปรแกรมนี้ได้มุ่งเน้นไปที่ความคิดริเริ่มการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดที่แตกต่างกันออกไป กิจกรรมมีความสอดคล้องกับหลักการของผู้ใหญ่ ตลอดจนการเรียนรู้ การออกแบบโปรแกรมมีการวางแผนอย่างรอบคอบ ได้รับการสนับสนุนโดยเนื้อหาได้ถูกเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิทยาศาสตร์ของรัฐ ผู้ที่เข้าร่วมทำงานในกลุ่มเล็ก ๆ มักจะมาจากรโรงเรียนเดียวกันตลอด โปรแกรม โครงการพัฒนาอาชีพที่เป็นเรื่องของการศึกษา ผลของการประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการยึดมั่นอยู่กับองค์ประกอบของการวิจัยตามโปรแกรมการพัฒนาอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาอาชีพได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การรับรู้ความสามารถตนเองสำหรับครูวิทยาศาสตร์ที่เข้าร่วมในโปรแกรมนี้นี้ ได้รับรู้ถึงความสามารถของตนเองในเชิงบวก ที่ส่งผลทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากครูที่เข้าร่วมในการพัฒนาโปรแกรมนี้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

Donna Anita Walker (2011 : 125-138) ได้สำรวจวิธีการการบริการความพิการ

ที่ถูกประเมินโดยการเลือกจากชุมชน วัตถุประสงค์ของคุณภาพจากการศึกษาหลายเว็บไซต์ คือ การสำรวจวิธีการที่เป็นโปรแกรมบริการผู้ที่มีความพิการ ได้รับการประเมินจากชุมชนโดยใช้ รูปแบบการประเมินแบบ ซิป กรอบการประเมินผลครั้งนี้ ได้ศึกษาเพื่อตรวจสอบ

1) องค์ประกอบพื้นฐานของโปรแกรมเหล่านี้ 2) วิธีการที่ดำเนินการของโปรแกรมเป็นอย่างไร 3) กระบวนการประเมินและผลกระทบต่อการศึกษา และ 4) อิทธิพลของพื้นฐานความรู้และ ทักษะของผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าทุกสถาบันมีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการ นอกจากนี้กรรมการบริการความพิการรับคำสั่งตามกฎหมาย และควรไม่มีข้อจำกัดสำหรับ การให้บริการ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) การพัฒนา ติดตามการฝึกอบรมอาชีพแก่กรรมการ บริการคนพิการ 2) การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพสำหรับคณาจารย์และ ผู้บริหาร 3) การยอมรับรูปแบบการประเมินโปรแกรม

Lyndon Limuel Langford (2010 : 139-141) ได้ศึกษาการพัฒนาและ การทดสอบรูปแบบการให้คำปรึกษาสำหรับการศึกษาพิเศษ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและ ทดสอบแบบจำลองซึ่งอยู่ที่ความต้องการของการประเมินผลการศึกษาพิเศษ มุ่งเน้นการพัฒนา ความโดดเด่นที่แตกต่างกันของกระบวนการ คือรูปแบบการพัฒนาให้ผู้นำทางการศึกษาทั่วไป และผู้นำทางการศึกษาพิเศษที่มีข้อมูลอย่างมีคุณภาพและขั้นตอนในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การให้บริการทางการศึกษาพิเศษ เป็นความรับผิดชอบที่ซับซ้อนขึ้นกว่าเดิม ความจำเป็นสำหรับ โปรแกรมรูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ มีประโยชน์เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของการศึกษา พิเศษ คือ ความหลากหลายของรูปแบบการประเมินผลของโครงการ ซึ่งได้ถูกนำมาใช้ใน การศึกษาและสภาพแวดล้อมขององค์กรอื่น ๆ แต่การประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษาพิเศษได้รับการ จำกัดและมักจะได้ผลที่ไม่มีประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของการประเมินผล ของการศึกษาพิเศษนี้ ซึ่งรูปแบบการประเมินของการศึกษาพิเศษนี้มีชื่อว่า PEISE ซึ่งระบุ การดำเนินงานของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษ ข้อมูลเหล่านี้มีการวิเคราะห์ อภิปรายผล โดย เป็นการประเมินตามรูปแบบโครงสร้างของ ซิป โมเดล ซึ่งถือเป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้สำหรับ ประเมินระยะยาว และต่อเนื่องเพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินทุกโครงการ

Parkes (2009 : 131-141) ได้สำรวจ 724 ครอบครัวในทางตะวันตกเฉียงเหนือ

ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระบบสองภาษาในเรื่องใครเป็นผู้เลือก การศึกษาเป็นระบบสองภาษาให้กับบุตรและทำไมผลการศึกษาพบว่าหลายครอบครัวเห็นว่า การเรียนในระบบสองภาษาทำให้บุตรสามารถพูดอ่านและเขียนเป็นสองภาษาได้ (ร้อยละ 93.6) บุตรหลานจะได้ประสบความสำเร็จในระดับสังคมโลก (ร้อยละ 63.1) จะประสบความสำเร็จ ในโรงเรียน (ร้อยละ 61.3) และจะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันได้อย่างสะดวก (ร้อยละ 60.7) หลายครอบครัวถือว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับ บุตรหลาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาในอนาคตรวมทั้งยังให้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและ การเงินนอกจากนั้นแล้วการเรียนในระบบสองภาษายังสร้างความภูมิใจในตัวเองให้กับบุตรหลาน เพิ่มขึ้นและยังมีจุดเด่นในการที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับต่างชาติให้กับบุตรหลาน เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการประเมินผลกิจกรรมการ ประเมินโครงการต่าง ๆ นั้นจะต้องมีการประเมินทั้งระบบว่าเป็นไปไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือไม่ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอต่อการตัดสินใจ ผู้วิจัยจึงได้ทำการ ประเมินจากโครงการ English Program ของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย โดย ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model เพื่อให้ได้ข้อสนเทศที่ครอบคลุมจุดประสงค์ของ โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการสนับสนุนการดำเนินงานในปีต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัด หนองคาย โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 8 ด้านคือ ด้านบริบท (Context : C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input : I) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้านผลผลิต (Product : P) ในส่วนของด้าน ผลผลิต (Product : P) ได้ขยายผลผลิตเพิ่มขึ้นอีก 4 ด้านคือ ผลกระทบ (Impact : I) ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น (Effectiveness : E) ความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น (Sustainability : S) และ แนวทางในการประเมิน (Transportability : T) เนื่องจากการใช้การประเมินครอบคลุม

องค์ประกอบทุกด้านซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ ในการตัดสินใจคุณค่าของ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินโครงการดังรายละเอียดตามภาพที่ 1

1. การประเมินบริบท (C : Context Evaluation) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการ ความพร้อมของครูผู้สอน แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ที่สื่อประกอบการเรียนการสอนและความพร้อมของผู้ปกครอง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (I : Inputs Evaluation) หมายถึง การประเมินส่วนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องของครูผู้สอน การรับนักเรียน การระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา และเอกสารประกอบการสอน

3. การประเมินกระบวนการ (P : Process Evaluation) หมายถึง ความเหมาะสมในส่วนของการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลครูผู้สอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4. การประเมินผลผลิต (P : Products Evaluation) หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพและความสามารถของนักเรียนโดยภาพรวม การบริหารจัดการของโครงการ English Program การจัดการเรียนการสอนของครู ความรู้ ทักษะ และผลที่เกิดกับนักเรียนในโครงการฯ และในส่วนที่ได้ขยายแนวคิดจากผลผลิต ประกอบด้วย ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ

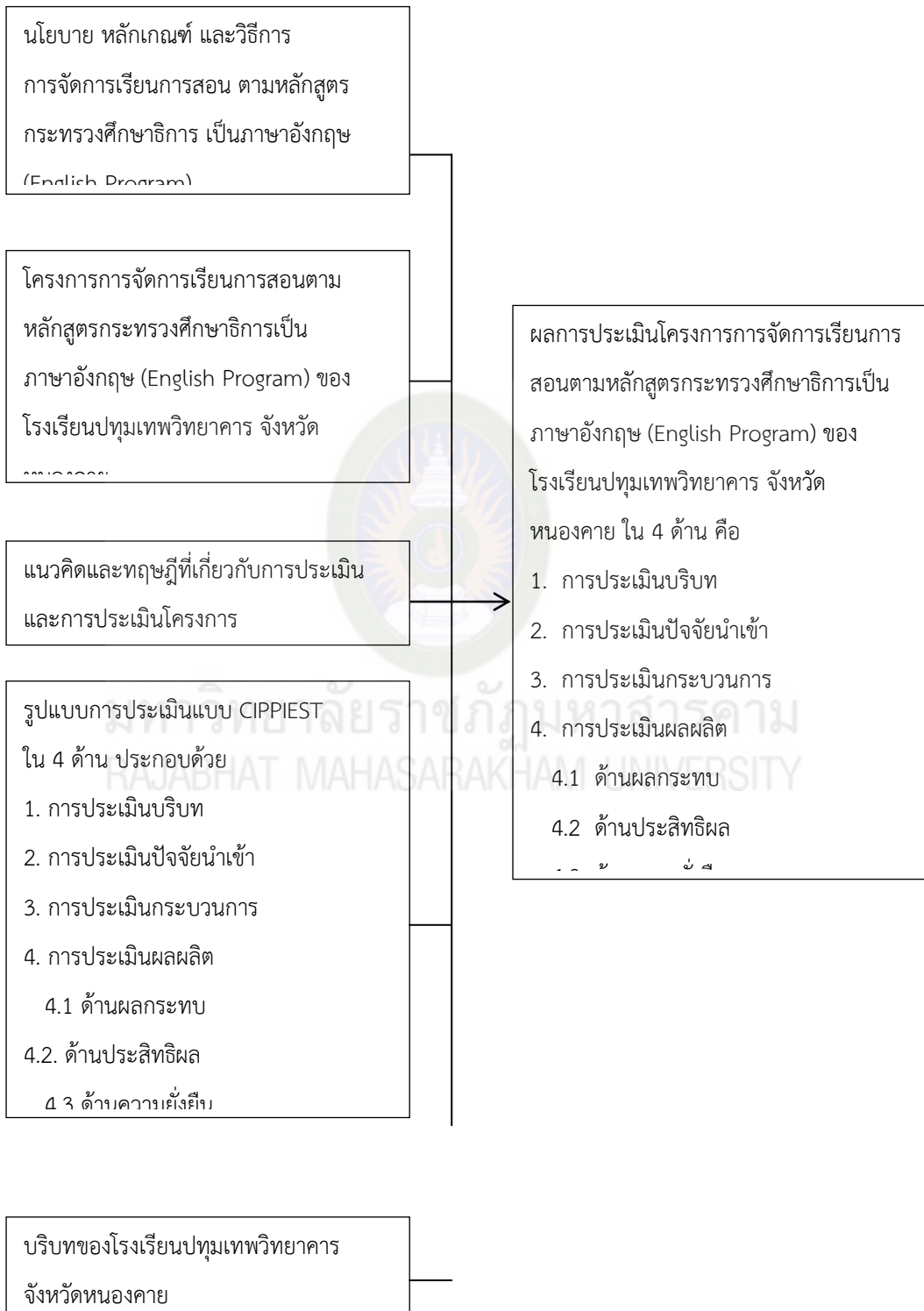
4.1 ผลกระทบ (I : Impact Evaluation) หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามโครงการฯ

4.2 ประสิทธิภาพ (E : Effectiveness Evaluation) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นสามารถบรรลุ ตอบสนองความต้องการ จำเป็น ของนักเรียนและของโครงการฯ

4.3 ความยั่งยืน (S : Sustainability Evaluation) หมายถึง การรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการฯ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำโครงการให้ประสบผลสำเร็จ และคงอยู่

4.4 การถ่ายทอดส่งต่อ (T : Transportation Evaluation) หมายถึง ผลที่เกิด

กับผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น และความสำเร็จของโครงการที่สามารถเป็นแบบอย่าง
ของโครงการให้กับโรงเรียนอื่นหรือผู้ที่สนใจ



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY